

nosti budú označované ako slovenské a budú používať cvičebného poriadku a povelov v slovenskej reči.

2. Ústredným služobným jazykom v služobnom i obcovacom styku sú rovnocenné slovenčina i čeština.

3. Vojenské útvary a vyššie jednotky postavené na Slovensku môžu niesť pomenovania, spojené s tradíciou slovenského národa a udávajúce národný charakter slovenský: napr. peší pluk slovenských partyzánov, del. pluk Štefánikov, pre útvary — a slovenská p. divízia Tatranská, slovenská divízia Bansko-Bystrická atď. pre jej jednotky.

4. Slovenským dôstojníkom, rotmajstrom a poddôstojníkom, pokiaľ sa neprehrešili proti národnej slovenskej dôstojnosti a neboli dobrovoľnými pomocníkmi Nemcov a zradcov, bude ponechaná vojenská hodnosť dosiahnutá v slovenskej armáde. Ohodnotenie previnenia prísluší Slovenskej národnej rade. Návrhy na prevzatie a zaradenie veliteľského sboru bývalej slovenskej armády do čs. armády podáva Slovenská národná rada. Zaradenie českých dôstojníkov do slovenských vojenských útvarov vyžaduje súhlasu Slovenskej národnej rady.

5. Konečná úprava poradia bude prevedená po skončení války v rámci celej čs. brannej moci.

6. V záujme zjednotenia všetkých bojujúcich síl a k využitiu morálnych hodnôt i vojenských skúseností partizánskych skupín, doterajšie partizánske formácie, prápory, pluky, brigády — budú zachované ako celky a budú tvoriť rámec alebo základ pre postavenie odpovedajúceho vojenského útvaru v rámci armádnom. Veliteľské funkcie partizánskych veliteľov majú byť priznané na základe zhodnotenia veliteľských schopností a posúdenia doby úspešného výkonu veliteľskej funkcie v partizánskom oddiele. K zachovaniu bojovej tradície nové útvary, postavené na základe partizánskych oddielov, podržia pôvodné partizánske pomenovanie: Partizánsky pluk J. Žižku a pod.

7. Nové slovenské vojenské útvary a vyššie jednotky budú zaradené pod jednotné velenie čs. voj. síl na východnej fronte, cez ktoré budú podliehať hlavnému veliteľovi čs. brannej moci.

8. Pre nové slovenské útvary čsl. armády so slovenskou služobnou rečou platia všetky predpisy, vojenské poriadky a zákonné ustanovenia, platné pre čsl. brannú moc.

Tento návrh činím v súhlase s vládnym delegátom ministrom Fr. Němcem, veľvyslancom Fierlingerom, členmi Slovenskej národnej rady posl. Ursínym, L. Novomeským, pplk Veselom, členom Štátnej rady poslancom Valom a poslancami Gottwaldom a Kopeckým.

ASNR Bratislava. Zápisnice predsedníctva SNR, 1945, príloha k zápisu 3. zasadání predsedníctva Delegace SNR pro osvobozené území,³ konaného 5. 2. 1945. Průpis. — Též v českém znění Zd. Fierlinger, Ve službách ČSR, II. díl, Praha 1948, str. 504—508.

[106]

1945, 25. leden. (Fronta.) — Zpráva štábu partyzánského hnutí při Válečné radě 1. ukrajinského frontu Ústřednímu výboru VKS(b) a K. Gottwaldovi a J. Dimitrovovi o partyzánském hnutí na území Československé republiky v době od 1. října 1944 do 20. ledna 1945.

V souvislosti s nastávající situací na frontách rozhodl Ukrajinský štáb partyzánského hnutí společně s Válečnou radou 1. ukrajinského frontu spojit vedení partyzánského hnutí v Československu a podřídit je štábu partyzánského hnutí při Válečné radě 4. ukrajinského frontu. V důsledku toho končí štáb partyzánského hnutí při 1. ukrajinském frontu svou práci. V sou-

³ Předsednictvo Delegace pro osvobozené území na tomto zasedání projednalo společný návrh, odeslaný Píkou do Londýna, a učinilo na jeho základě další rozhodnutí ve vojenských záležitostech (viz dokument čís. 157).

vislosti s tím předkládám zprávu o činnosti štábu partyzánského hnutí při 1. ukrajinském frontu za údobí od 1. října 1944 do 22. ledna 1945.

Situace partyzánského hnutí počátkem října roku 1944

Podle neúplných údajů působilo počátkem října na území Slovenska okolo 15 000 partyzánů. Část partyzánských brigád, pod velením slovenského partyzánského štábu (Asmolov-Šmidke-Slánský) sehrála významnou úlohu při obraně osvobozeného území středního Slovenska. Další část partyzánů působila v týlu útočící německé armády.

Partyzánské brigády držely obranu na velmi důležitých úsecích, jako například:

J e g o r o v o v a brigáda, čítající 3070 lidí, hájila úsek Liptovská Štiavnica — západně Ružomberka, Rybárpole, Kralovany, Podhradie, Belá, Turč. Blatnica, Rakša až po Dolní Štubňu.

P o p o v o v a brigáda, čítající 1524 lidí — západně Turč. Sv. Martina, západně Vrútek, Kamenná Poruba, Rajec, Gajdel.

Brigáda S e č a n s k é h o, čítající 962 lidí — úsek Handlová, Nová Lehota, Lovčica, Sv. Kríž nad Hronom.

V e l i č k o v a brigáda, čítající 2080 lidí — prostor Ban. Štiavnica—Senohrad—Tomášovce.

B i e l i k o v a brigáda, čítající 880 lidí — úsek Dobšiná—Červená Skala.

Brigáda V o l j a n s k é h o — okolí Popradu až po Ružomberok.

Jednotky povstalecké slovenské armády hájily další úseky a bojovaly společně s partyzánskými brigádami. Ze všech hlášení je patrné, že partyzánské brigády bojovaly statečně a byly vzorem jednotkám slovenské armády.

V týle útočící německé armády působilo 17 partyzánských svazků, brigád a oddílů. Partyzánský svazek K o k i n ů v, 720 lidí, bojoval v prostoru severně Humenného, partyzánský svazek soudruha D i b r o v a o 1570 lidech působil západně Trenčína, P o l o v a brigáda o počtu 800 lidí východně Trenčína, brigáda pod velením U š i a k a - M u r z i n a, čítající 300 lidí, jižně Moravské Ostravy, oddíl K v i t i n s k é h o, S a d i l e n k a, L o g v i n ě n k a, M a r t y n o v a a I v a n o v a v okolí Rožňavy, Tisovce a Dobšiná.

Němci připravili útok, kterým zamýšleli zničit povstalecké vojsko a partyzánské hnutí. Bylo nutné vytvořit jednotné energické velení nad všemi bojujícími jednotkami. Ve skutečnosti však nebylo koordinace mezi štábem generála Viesta a štábem slovenských partyzánů, což bránilo jednotě akcí, jednotnému využití výzbroje a záloh. Docházelo ke sporům. Generál Golian žádal na Jegorovovi slovenské vojáky, které mu Jegorov odmítl předat.

Slovenská armáda, jakož i partyzánské brigády neměly k dispozici dostatek protitankové výzbroje.

Rozkaz maršála soudruha Koněva:

Dne 7. října náčelník štábu partyzánského hnutí a československý zástupce ve štábu partyzánského hnutí podali hlášení Válečné radě 1. ukrajinského frontu. Po velmi dlouhé rozpravě vydal maršál Sovětského svazu soudruh Koněv tento r o z k a z :

1. Na osvobozeném území Slovenska vytvořit pod velením generála Viesta jednotné velitelství a podřídit mu všechny partyzánské brigády, hájící osvobozené území. Slovenský partyzánský štáb musí své akce koordinovat se štábem generála Viesta.

2. Štáb partyzánského hnutí bude velet všem podřízeným oddílům a brigádám; bojujícím oddílům musí zajistit materiál a zejména protitankové prostředky.

3. Od všech brigád, bojujících v německém týlu, vyžadovat zesílenou bojovou činnost na hlavních komunikacích a ničení nepřátelské živé síly.

4. Vysazením desantů a vysíláním oddílů, bojujících na Slovensku, organizovat partyzánské hnutí v Čechách a na Moravě.

Štáb partyzánského hnutí se snažil splnit tento rozkaz: sdělil jeho obsah slovenskému partyzánskému štábu (Asmolovovi), dal pokyny všem oddílům a vybavil všechny oddíly podle svých možností zbraněmi a municí.

Útok Němců na osvobozené území

Asi v polovici října začali Němci útočit na osvobozené území. Postup nepřítele na úseku Popovovy brigády v prostoru Kamenné Poruby byl odražen. Z Turčianského Sv. Martina útočili Němci na pozice Jegorova v okolí Podhradí, Belé, Turčianské Blatnice a Rakše. Následkem velké přesily se Němcům podařilo vytlačit partyzány z vesnic, které bránili. Němci útočili v úseku Nové Lehoty a Janovy Lehoty na pozice Sečanského a z jihu směrem na Ban. Štiavnicu—Zvolen podél celé obranné linie Veličkovy brigády. Z východu nastupovali Němci v prostoru Dobšíné a Červené Skaly.

V těžkých bojích se Němcům podařilo rozbít obranu Ban. Štiavnic—Zvolen a současně prorazit obranu u Dobšíné a postoupit z východu na Brezno. Štáb slovenské armády organizoval obranu Ban. Bystrice, ale následkem velké přesily se Němcům podařilo vytlačit tyto jednotky a 27. října obsadit Banskou Bystricu.

Obsazení svobodného území, včetně měst Zvolena, Banské Bystrice a Brezna, bylo těžkou ranou pro slovenskou armádu a rovněž i pro partyzánské brigády. Bylo přerušeno spojení, přísun potravin a munice. Jednotlivé štáby partyzánských brigád a velitelství praporů či jiných jednotek ztratily vzájemné spojení.

Partyzánský štáb (Asmolv-Slánský) odešel 26. října do Nízkých Tater a ztratil tak radiové spojení s ostatními brigádami.

Partyzánské brigády velitelů Jegorova a Velička se rovněž stáhly do Nízkých Tater a též ztratily spojení s mnoha oddíly. Brigády Bielika a Sečanského odešly do blízkých hor.

Druhá československá paradesantní brigáda, která hájila Ban. Bystrici, byla rozdělena. Jedna skupina čítající 400 lidí pod velením plukovníka Přikryla odešla do hor východně Heľpy a druhá její část o 80 lidech pod velením podplukovníka Lichnera odešla do prostoru Ľubietové. Zbývá část brigády byla zajata.

Slovenská armáda se rozutekla, protože ani důstojníci, ani mužstvo nebyli připraveni na obtížné podmínky partyzánského boje. Důstojníci vydali svým podřízeným rozkazy, v nichž se uvádělo, že mají odhodit zbraně a rozejít se po domovech. Jen velmi nepatrná skupina slovenských důstojníků odešla se svými vojáky do hor. Štáb generála Viesta rovněž odešel do hor, ale byl podle došlých zpráv obklíčen a Viest společně s Golianem byli zajati.

Také Němci měli během útoku na svobodné území těžké ztráty.

Štáb partyzánského hnutí okamžitě přikázal všem partyzánským oddílům a brigádám, aby obnovily přerušené spojení s oddíly a s vojáky slovenské armády, znovu vytvořily oddíly a zahájily boj partyzánskými metodami na komunikacích, ničily techniku a živou sílu nepřítele.

Na základě těchto rozkazů vykonaly partyzánské brigády veliký kus práce. Asmolvův štáb zorganizoval čtyři partyzánské pluky, Sadilkův oddíl navázal spojení s jednotkami slovenské armády (s kapitánem Neumanem — 100 lidí, kapitánem Remenem — 35 lidí, majorem Krátkým — 50 lidí), spojil se rovněž s podplukovníkem Lichnerem a spolupracoval při organizování jeho brigády. Veličko navázal spojení se skupinami slovenské armády (skupina Feldschera — 97 lidí, kapitána Sokola, poručíka Marčenska). Jegorov zorganizoval v prostoru Banská Bystrica—Brezno místní ilegální oddíly. Oddíl Kvitinského vzrostl ze 106 na 380 mužů.

Když Němci obsadili Ban. Bisticu, slovenský partyzánský štáb ztratil radiové spojení s podřízenými brigádami a nemohl jim nadále velet. Ukrajinský štáb partyzánského hnutí zvážil tuto situaci a rozhodl, že brigády soudruhů Jegorova, Velička, Sečanského, Bielika a Popova budou operativně podřízeny štábu partyzánského hnutí 1. ukrajinského frontu.

Partyzánské svazky, brigády a oddíly zesílily podle příkazu štábu svou bojovou činnost v průběhu útoku Němců na svobodné území.

Partyzánský svazek soudruha Kokina, bojující v prostoru Stropkov—Humenné, vyhodila do povětří 22 vojenských vlaků s živou silou a technikou, zničil 23 mostů a řadu posádek, mezi jiným i štáb 97. divize horských myslivců.

Dibrovův partyzánský svazek, který bojoval v prostoru západně Trenčína, provedl účin-

né diverze na železniční trati Myjava—Stará Turá—N. Mesto, zneškodnil několik posádek, urputně se bránil a dvakrát se probil z obklíčení. V těchto operacích bylo zneškodněno přes 800 Němců.

Brigáda Ušiak-Murzin působila v prostoru jižně Moravské Ostravy a provedla tu řadu přeпадů německých posádek. Zneškodnila 500 vojáků a důstojníků. Současně vyvinula velkou činnost při organizování a vedení ilegálních organizací v okolí Moravské Ostravy.

Ostatní oddíly působily na komunikacích, ničily živou sílu a techniku, a dosahovaly v těchto akcích značných úspěchů.

Po obsazení Banské Bystrice ztratilo mnoho vojáků a důstojníků slovenské armády, nalézajících se v partyzánských oddílech, důvěru ve vítězství a docházelo k desercím.

Údobí po obsazení Banské Bystrice

Němci pokračovali v bojích proti ustupujícím partyzánským brigádám a snažili se je zničit. Současně organizovali akce proti partyzánům v prostoru západně Zvolena, východně Trenčína, v Malých a Bílých Karpatech a v Beskydách. Němci vrhli proti partyzánům v těchto oblastech až 35 000 lidí, zvláště Vlasovců. V boji proti partyzánům vysílali Němci k partyzánům ve zvýšeném počtu své agenty a špiony; jejich úkolem bylo vraždit velitele, rozkládat oddíly, zjišťovat jejich rozmístění a početní stavy.

Štáb proto vydal partyzánům tyto rozkazy: 1. Přesunout se směrem na Moravu. 2. Zesílit bdělost vůči špiónům a agentům. 3. Narušovat morálku nepřátelských jednotek.

Na příkaz štábu odešly partyzánské brigády a oddíly: Pola do prostoru jižně Trenčína, Sněžinskij překročil řeku Váh a stáhl se do prostoru severně Myjavy. Oddíly Martynova a Ivanova odešly na sever do prostoru Považské Bystrice. Partyzánský svazek soudruha Brunovského přešel do oblasti Beskyd. Oddíly a brigády neustále bojovaly proti okupantským vojskům, která je obklíčovala a měly v těchto akcích citelné ztráty.

Martynovovův oddíl byl v okolí Slovenského Pravna roztržštěn. V boji utrpěl těžké ztráty.

Partyzánský svazek soudruhů Brunovského a Lošakova se dostal do obklíčení v prostoru Velké Bytče, skvělým manévrem potřel nepřítele, ale poté se musel přesunout na východ.

Brigáda soudruhů Poly a Klokova byla obklíčena a probila se. Část brigády byla rozptýlena.

Brigáda soudruhů Ušiaka a Murzina byla dvakrát obklíčena. Z prvního obklíčení se probila se ztrátou 138 lidí a podruhé byla rozbita. Část bojovníků, asi 60 lidí, se připojila k partyzánskému svazku Brunovského, druhá část k oddílu Dmitrijeva.

Brigáda Sečanského byla v těžkých bojích rozptýlena, ale jádro brigády a vysílačka byly zachráněny.

Oddílům soudruhů Saveljeva a Maksimova podařilo se dostat z obklíčení. Nehledě na ztráty, hlavní síly těchto brigád byly zachráněny, pokračovaly v boji proti nepříteli a plnily dané úkoly.

Podle druhého rozkazu zostřily partyzánské oddíly boj proti špiónům a agentům. Podle neúplných údajů bylo odhaleno a zastřeleno asi 500 takových individuí. Z výsledku špiónů bylo zjištěno, že v Brezně je umístěna škola pro špióny, která v prvním období připravila 27 špiónů. Druhý běh připravoval 150 osob, který však byl podle údajů partyzánského svazku soudruha Sadilenka zničen naším letectvem.

Podle třetího rozkazu rozvinuly brigády úsilí narušovat morálku nepřátelských sil. Partyzánský svazek soudruha Sněžinského zorganizoval vzpouru v tzv. východním (turketském) legionu.¹ Následkem toho se celá tato jednotka, čítající 3024 mužů, rozutekla. Belikova brigáda poslala dopis do ležení Vlasovců. Dopis se dostal do rukou německého štábu.

¹ V roce 1944 luďácká Ústředňa štátnej bezpečnosti a Gestapo zesílily boj proti partyzánským oddílům vysíláním provokatérů a špiclů a vytvářením provokačních „partyzánských oddílů“, sestavovaných z příslušníků tzv. Vlasovovy armády. Proto jedním z nejdůležitějších úkolů byl boj proti těmto provokatérům.

Tři sta Vlasovců bylo zastřeleno a další byli posláni do koncentračního tábora. S adilenko zorganizoval oddíl čítající 72 Maďarů, Jegorov oddíl o počtu 42 Maďarů.

Na východním Slovensku útočili Němci proti partyzánským oddílům soudruha Bernštejna, Majorova, Kurova a přinutili je přesunout se do prostoru partyzánského svazku Kokina. Dne 20. listopadu zahájili Němci mocnými silami tanků a pěchoty útok na partyzánskou oblast severně Humenného. Partyzánský svazek se za bojů stáhl severně ve směru linie fronty. Dne 24. listopadu po velmi pečlivé rozvědce stečí prolomil 1200 lidmi linii fronty v prostoru Habury, zničil 21 palebních srubů a velké množství nepřátel. V důsledku této akce stáhli Němci na tomto úseku obranu a tím ulehčili postup vojsk 4. ukrajinského frontu a Československého sboru v prostoru Medzilaborce—Havaj—Stropkov. Velitel 4. ukrajinského frontu vyznamenal za prolomení fronty 30 velitelů a bojovníků partyzánského svazku.

V prostoru Vihorlatu se oddíly Perečinského a Mahority probily linií fronty.

Z hlášení partyzánského svazku soudruha Kokina a oddílů Bernštejna, Majorova, Kurova, Perečinského, Mahority a Iljina vyplývá, že v době, po kterou tyto jednotky působily v týlu nepřítel, zneškodnily na východním Slovensku 8130 nepřátelských vojáků a důstojníků, ranily 2381 mužů, zničily 50 vojenských vlaků, 645 vagonů s živou silou a technikou, 79 plošinových vozů, 251 automobilů a množství dalšího válečného materiálu.

Když se přiblížila fronta, vydal partyzánský štáb svým formacím tento rozkaz:

1. Zesílit boj na komunikacích nepřítel a ničit jeho dopravu. Znemožnit Němcům pravidelné zásobování ustupujících jednotek.

2. Zesílit organizaci místních oddílů a s postupem fronty útočit na ustupující jednotky a vyvolávat povstání v jednotlivých oblastech.

V údobí od 1. října do 22. ledna bylo podle neúplných zpráv partyzánskými jednotkami pobito 12 049 nepřátelských vojáků a důstojníků, raněno 1198 mužů, zničeno 81 vojenských vlaků, 85 lokomotiv, 544 vagonů, 47 plošinových vozů, 416 automobilů a množství dalšího válečného materiálu.

Ke dni 22. ledna 1945 bojuje na území Československa 44 partyzánských svazků, 11 brigád a 9 oddílů o celkovém počtu 10 000 lidí (včetně oddílů, které dočasně ztratily spojení).

Štáb se začal velmi pečlivě zabývat přípravou všenárodního partyzánského hnutí na území Čech a Moravy, které se tu dosud nepodařilo plně zorganizovat.

Štáb připravil 10 paradesantních oddílů, z nichž 8 bylo do 22. ledna vysazeno do prostorů Moravy a Čech. Kromě technického výcviku věnoval štáb velkou pozornost politické přípravě parašutistů, což se projevilo v organizátorské práci, prováděné oddíly. Tak například:

Fominův oddíl v prostoru Čáslav—Pardubice se spojil s odbojovým hnutím a vyrostl v brigádu o celkovém stavu více než 200 lidí.

Dmitrijevův oddíl v prostoru severně Brna byl několikrát obklíčen, a nehledě na svízelnou situaci, zachránil své síly a vyrostl na 87 bojovníků.

Oddíly soudruhů Melnika a Labunského ztratily při vysazení radiovou aparaturu. Dlouho nemohly navázat spojení se štábem. Fominovi a Dmitrijevovi se však podařilo navázat s nimi spojení a tak tyto oddíly nyní přešly na jejich základny.

Saveljevův oddíl v prostoru jižně Moravské Ostravy neustále napadá nepřátelské železniční tratě v prostoru Čadca—Těšín; rozrostl se na 62 lidí.

V lednu byly vysazeny oddíly Sokolova, Šnajdra, Garnického a k vysazení jsou dále připraveny oddíly Olesinského a Galkina.

Kromě bojové činnosti provádějí oddíly každodenně průzkum nepřátelského týlu a štáb za toto údobí mohl předat štábům frontů velmi cenné údaje.

Válečná rada 1. ukrajinského frontu vysoce ocenila práci partyzánského štábu a vyznamenala řadu pracovníků štábu státními vyznamenáními.

Štáb, v souvislosti s měnící se situací v nepřátelském týlu předával věrohodné údaje a zajišťoval tak plnění rozkazu Válečné rady 1. ukrajinského frontu. Tím, že se stal řídicím orgá-

nem mohutného slovenského partyzánského hnutí, způsobil nepříteli mnoho škod. Během údobí činnosti štábu na území Československa bylo zničeno a poškozeno 225 vojenských vlaků, 170 lokomotiv, 1608 vagonů, 325 plošinových vozů, 732 automobilů. Zneškodněno celkem 21 966 nepřátelských vojáků a důstojníků a 3830 jich bylo raněno.

Štáb počal organizovat partyzánské hnutí v Čechách a na Moravě.

Štáb podle svých možností zásoboval bojující partyzánské oddíly. Avšak v poslední době, pro nepříznivé počasí a nedostatek letadel, nemohl plně zásobovat partyzánské oddíly a brigády veškerým potřebným materiálem.

Partyzánské oddíly, brigády a vyšší jednotky, které bojovaly pod operativním vedením štábu partyzánského hnutí 1. ukrajinského frontu byly z rozkazu Válečné rady podřízeny štábu 4. ukrajinského frontu. Současně tam byla převedena řada pracovníků štábu a předáno příslušné zařízení.

Československý zástupce soudruh A. A. Schramm po ukončení nezbytných záležitostí přejde do štábu partyzánského hnutí 4. ukrajinského frontu.

Za aktivní a velmi účinnou práci při organizování partyzánského hnutí na území Československé republiky spolu se štábem partyzánského hnutí 1. ukrajinského frontu doporučuji vládě Československé republiky udělit pracovníkům štábu československá vyznamenání podle příložených návrhových listů.

Náčelník štábu partyzánského hnutí
při Válečné radě 1. ukrajinského frontu
Hrdina Sovětského svazu podplukovník
Bovkun
Československý zástupce ve štábu
partyzánského hnutí 1. ukrajinského
frontu
Schramm

AÚD KSČ Praha. 1945/542, rus. orig.²

[107]

1945, leden. Čechy. — Výňatek z „lednové“ rezoluce prozatímního Ústředního výboru Komunistické strany Československa¹ o nutnosti jednotného boje českého lidu proti ustupujícím hitlerovcům, o organizování národních výborů, úkolech partyzánského hnutí a o hlavních zásadách, na kterých bude vybudována osvobozená republika.

² Tento dokument publikoval v poněkud nepřesném překladu též Č. Amort v knize KSSS a náš národní odboj, Praha 1961, str. 195—203.

¹ Po rozbití III. ilegálního ÚV KSČ v létě 1944 organizace KSČ, které byly dosud napojeny na tento ústřední výbor, avšak nebyly ohroženy gestapem, přerušily spojení a začaly pracovat samostatně. Rozbití ústředního výboru sice podstatně ztížilo činnost KSČ jako celku, ale nebylo s to ochromit růst komunistického hnutí. Již na podzim 1944 vznikla znovu značně rozsáhlá síť organizací KSČ, které se řídily hlavně směrnicemi moskevského rozhlasu. Pracovaly samostatně s několika technikami, dodávaly tiskoviny a instrukční materiál. Horlivě se pracovalo i na soustřeďování jednotlivých izolovaných skupin. Rušivě však zasáhlo do těchto organizačních prací zatykáni kolem skupiny „Předvoj“ 28. října 1944.

Koncem prosince 1944 bylo vytvořeno IV. ilegální vedení KSČ, v němž byla zodpovědnost za jednotlivé úseky stranické práce rozdělena takto: politické vedení — s. J. Smrkovský, tisk a agitace — s. Vl. Koucký, vojenské přípravy — s. J. Knap, vedení I. kraje — s. Šiška, styk s venkovem — s. J. Hájek, příprava sjednocení domácího odboje — s. L. Čivrný. Byl rovněž vytvořen sbor na ochranu ilegální strany (s. David a s. Půš) a bylo znovu zahájeno vydávání Rudého práva. Na zasedání ÚV KSČ v lednu 1945 bylo také provedeno opatření maximálního soustřeďování komunistických sil. K zajištění ideové, politické a taktické jednoty KSČ a jejího boje byla pak schválena rezoluce otištěná v lednovém Rudém právu, jejíž podstatnou část uveřejňujeme. IV. ilegální ÚV KSČ, opírající se hlavně o organizace pražského kraje, vedl podzemní odbojovou činnost komunistické strany až do května 1945 (o ostatní činnosti KSČ v roce 1945 viz též dokumenty čís. 126, 195, 230 a 257 a poznámky k nim).